

Forfatter: Heiberg, Johanne Luise

Titel: BREV TIL: Heiberg, Johan Ludvig FRA: Heiberg, Johanne Luise (1855-07-18)

Citation: Heiberg, Johanne Luise: "BREV TIL: Heiberg, Johan Ludvig FRA: Heiberg, Johanne Luise (1855-07-18)", i *Fra det Heibergske Hjem*, J. H. Schultz Forlag, s. 390. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-002922578-000-shoot-L0029225780000086.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Fra det Heibergske Hjem

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Onsdag, d. 18. Juli 1855. Franzensbad.

I Formiddags modtog jeg da endelig det, af mig længe savnede Brev fra Dig. Gud forlade Postgangen, og dernæst Dig som opsætter at svare strax. Du siger, at Du kun har opsat det een Dag, hvilket jeg ikke kan begribe. I Løverdags, eller senest i Søndags, ventede jeg, efter den sædvanliges. 391Brevgang, et Svar fra Dig, og i Dag er det Onsdag. Jeg har formelig været angreben af Angst og Uro herover, og det i den Grad, at jeg i flere Dage maatte ophøre med de, i sig selv under alle Omstændigheder hidsende Bade, da man paa ingen Maade maa bruge, især Slambade, naar der er Uro i Blodet, og i mit har der tilvisse været Uro. Det er utroligt, hvor lange tre à fire Dage kan være, naar man venter, og hvad der forøger Pinen her er, at man tre Gange paa Dagen kan vente Postbudet med Brev. Disse tre Terminer fører nu daglig tre Spændinger med sig, og disse tilsammen ni à tolv Spændingstimer har saaledes taget paa mig, at det forekommer mig, at mine runde Kinder, af hvilke jeg roste mig i mit Brev til Dig, atter ere borte. Du synes vel, at dette er overdrevet ? Men jeg forsikkrer Dig, at jeg virkelig har lidt. To Breve havde jeg skrevet, hvorpaa jeg ventede Svar, og skrive et tredie, inden jeg hørte noget fra Hjemmet, kunde jeg ikke. Da nu endelig Dit Brev kom i Formiddag, og jeg for saa vidt blev beroliget, mærkede jeg først ret, hvor alt dette havde taget paa mig, thi da jeg strax vilde svare Dig, for ikke at paalægge Dig, om ogsaa i mindre Grad, hvad jeg havde lidt, rystede jeg saaledes paa Haanden, at det var mig umuligt at skrive. Nu er det Eftermiddag og Kræfterne ere for saa vidt vendte tilbage. Jeg har desværre oftere af andre Grunde maattet afbryde mine Bade i Sommer, baade i Marienbad og her. [Herefter er overstreget 3½ Linie]. Jeg har det omtrent som den Sommer vi reiste i Stockholm og det ængster mig. 1) Af den Grund faaer jeg ikke saa mange Bade i Aar i tre Uger, som jeg fik i Fjor i fjorten Dage her, og det er dog især disse Bade, der skulde styrke mig. Men det kan vel med Guds Hjælp endda gaae godt. Maaskee ogsaa min ængstelige Venten efter Dit Brev har havt en legemlig Grund, men denne Uge anseer jeg som spildt her.

Jeg seer desværre, at min Advarsel med Hensyn til Delong er kommen for sildig. Maaskee man gjør ham Uret, men jogs. 392har ingen Tro til ham, og den halvtossede Funck er vel ikke meget at bygge paa. 1)

Marie Weldings Brev har jeg rigtig modtaget. Den Stakkel ! Hun er dog ret ulykkelig. At Theatret bliver færdigt til rette Tid er baade godt og ondt, dog vil jeg indtil videre ansee det for godt. Jeg synes Du skulde beslutte Dig til at aabne Saisonen med den ny Tragedie. Det seer saa fattigt ud at begynde med et ældre Stykke, især da den, i Bladene altid berømmelige Theater-Directeur Lange begynder med et nyt fem Akts Stykke. 2) For Stykket kan det vist ikke være skadeligt i Aar, thi man maa dog antage, at Nysgerrigheden efter at see det ny Theater vil trække en Deel derhen i Begyndelsen, og dette vil da komme Stykket tilgode. Vanskeligere bliver det at lære de store Roller i saa kort en Tid. Det sortner for mine Øine ved Tanken herom. Dog, man kan meget i denne Verden, naar det skal være og man vil, og jeg vil det yderste der er mig muligt.

Min kjære Ludvig ! Anthon har nu lagt vor Reiseplan hjemad saaledes — Torsdagen d. 26. Juli fra Franzensbad til Plauen. Fredagen d. 27. Juli fra Plauen til Dresden. Fredagen d. 3. August fra Dresden til Stettin og Løverdagen d. 4. fra Stettin med Dampskibet til Kjøbenhavn, som med Guds Hjælp ankommer Søndag Formiddag d. 5. August. Jeg kan altsaa desværre kun faae et Brev endnu fra Dig her, nemlig det som forhaabentlig alt er underveis, men Svar paa dette Brev kan jeg altsaa ikke vente her, og maa have Taalmodighed, til jeg kommer til Dresden, hvor jeg da haaber at finde et fra Dig. Det skjær mig i Hjertet, at jeg ikke kan faae flere her, jeg trænger saa haardt til flere fra Dig.

Suhr har skrevet mig til, at han og Bang kommer hertil for at følge med os til Dresden og blive der et Par Dage sammen med os. Dette lader sig nu ikke forhindre, men sammen hjemad bliver der intet af. Hvad Du skriver om den artige Finlænder, Hr. Topelius, er jo meget galant mod mig, s. 393hvorfor jeg takker. 1) Stykket kan vel næppe bruges. For den forvildede Wiehe seer det galt ud i Sygdomstilfælde efter dette Engagement med Lange. 2) Dog vi stakkels Mennesker ! vi ere Alle som Myggen, der vil brændes i Lyset, og vor Herre siger : Nuvel saa brænd Dig da, Du har Din fri Villie. At Du ikke vil svare paa den Blækklat, som Berlingske har ladet falde i sit Blad, finder jeg ganske i sin Orden. Kongen er altsaa fremdeles syg ? Hvem veed hvad det kan føre til — — — 3)

Vi have nu gjort en Deel Bekjendtskaber her. En Kammerjunker Bentson og hans Kone fra Fyen. 4) Manden en godmodig Fyr og meget syg, den Stakkel, af Rygmarvs-Sygdom, kan jeg godt lide. Konen er usigelig venlig og godmodig og en ret kjøn Kone, men hun converserer à la Fru Treschow paa Brahesborg, og det veed Du, at jeg ikke kan udholde. Jeg bebreider mig det selv, da hun er saa godmodig, men jeg har virkelig ikke Kræfter til denne Conversationsdands ; uagtet hun taler i et Væk, er jeg saa forpustet efter disse Samtaler, som om jeg havde løbet omkap med en Hurtigløber. Et behageligere Bekjendtskab gjorde jeg forleden. Ved at gaae til Brønden forleden Nat eller Morgen, hvad Du vil kalde det, standsedes jeg ved at blive tiltalt af en Dame der tiltalte mig saaledes : » Det er første Gang, jeg seer Fru Heiberg uden Blomster, tillad derfor, at jeg overrækker Dem min Bouquet. « Og nu rakte hun mig nogle meget smukke Roser. Uagtet jeg ikke ret forstod denne Compliment, indtog hendes rare Ansigt og jomfruelige Holdning mig strax, og dette forhøiedes ved at see, at hun rødmede og at Tiltalen var paa svensk. Hun forestillede sig nu som Baronesse Dyben fra Sverrig, og vi talte i længere Tid sammen. 5) Hun seer ud til at være en tredive Aar og er ugift. Hun og to Søstre lever alene paa en stor Gaard i Skaane og kommer ikke saa sjælden til

Kjøbenhavn. Hun reiser med Grev Ehrensvärd og hans to unge Døtre, en Fader til Baroness Nolken i Skaane. Siden førtes. 394hun Greven og de to Døtre hen til mig. Han er en meget livlig gammel Mand paa 70. Han spurgte til Dig og Din Moder, hvilket vist vil glæde hende at høre. Jeg sendte nu Baronessen en Bouquet af Markblomster sammenbunden med Omhu, og hun kom da og gjorde mig en Visitte til Tak herfor. Vi fik os nu en lang Passiar, og hun er meget behagelig, ganske det modsatte af den høflige Kammerjunkerinde. Hun gjorde mig forresten et besynderligt naivt Spørgsmaal. Hun spurgte om det var saa, som hun havde hørt, at gifte Mænd i Danmark undertiden forlovede dem. Da jeg bad hende om at forklare sig næiere sagde hun : At hun havde hørt, at det var ganske almindeligt, at gifte Mænd forlovede dem paa den Maade, at de sagde til en Pige : Hvis min Kone dør, saa er det en Aftale imellem os, at vi to da gifter os sammen. Jeg svarede hende at det vist ikke var ualmindelig i Danmark, saavel som i andre Lande, at gifte Mænd stod i forunderlige fortrolige Forbindelser med unge Piger, men at det havde Form af en Forlovelse, var vel næppe det rette Udtryk at bruge, uagtet det maaskee var ærligere at give det dette Udtryk ; Forholdet er saa ofte det samme som ved en virkelig Forlovelse, at jeg vilde ansee det som en Gevinst, om man fandt et Udtryk som betegnede det — og her er jo et meget godt og brugbart for Fremtiden.

Den berømte Danserinde Pepita er her i Franzensbad, hvor hun boer sammen med en russisk Fyrste. Her er jo en ny Forlovelse. 1) Der tales om, at hun i et veldædigt Øiemed vil dandse her, saa faaer jeg hende da at see. Jeg saae hende forleden gaa med sin Forlovede. Hun gjorde et frækt og ubehageligt Indtryk paa mig. Hun er forresten ualmindelig smuk. Jeg kan ikke faae mit Brev bort i Dag og maa slutte det i Morgen.

Torsdag Morgen Kl. 5.

Køstler har sagt, at jeg skulde forholde mig ganske rolig i Dag og hverken drikke eller bade, saa jeg kan altsaa i Ros. 395fuldføre mit Brev til Dig. God Morgen altsaa ! Jeg har sovet godt i Nat, og er i Dag bedre ved Kræfter. Det er en stor Behagelighed at være fri en enkelt Gang for at vandre den samme eensformige Gang til den, forresten velsignede Brønd. Naturen er dog rørende i al sin Godhed, og rørende er det i Sandhed at see de mange smertefulde forsagte Mennesker, lidt efter lidt reise det bøiede Hoved, ligesom en stakkels fortørret Plante man giver Vand. Naturen er bedre end Menneskene, og det kommer vist af, at den kun har et Hjerte, og ingen Hjerne. Det er forresten latterligt at see de 4 Læger ved Brønden hver Morgen. De gaar imellem os som Hyrder, der have Opsigt med en stor Flok Faar. Naar de faaer Øie paa En, seer de ud, som om de tænkte : See, det er et af mine Faar, det hører til min Flok, og nu farer de hen for at skille Een fra de andre Lægers Faar, og det gaaer vel os som andre stakkels Faar, vi bliver kun fedede for at slagtes, inden vi veed et Ord deraf.

Her er ganske utrolig Fattigdom her i Bøhmen. Noget saadant har man dog Gud være lovet ingen Idee om hjemme hos os. I Vinter er mange Mennesker død af Sult, og de grueligste Fortællinger hører man om disse arme Menneskers Elendighed. Børn af alle Aldere, unge Mødre med deres spæde Børn ved Siden, fandtes i Sneen omkomne af Sult og Kulde. Ved at undersøge dem fandtes ikke mindste Levnedsmiddel i deres Indvolde. Deraf kommer vel den hyppige Udvandring til Amerika. I disse Dage seer vi det ene Læs efter det andet af disse Udvandrere. De holde ofte uden for mit Vindue for at give den ulykkelige Hest, (der maa trække 6 à 7 Mennesker, hvor imellem gamle Mænd og Qvinder, der seer ud som om de knapt havde et Par Dage at leve i, smaa Rollinger af Børn, Kister, Sengeklæder og Gud veed hvad) lidt tørt Hø at spise. Man veed ikke, om man skal græde meest over Hesten, eller over Menneskene. Og dog tænkte jeg forleden : Det var i Grunden ikke saa galt i dette Øieblik, hvor ders. 396er en saadan Forvirring i alle Forhold, at vandre ud og sidde ganske rolig i Amerika uden at vide mindste Besked om Krig — Theater — Blade etc. — — etc. — — Og da om nogle Aar vende tilbage med et nyt Sind og nye Kræfter og ligesom begynde Livet forfra ; men dertil behøvedes Penge, og mange Penge, og hvor tager man dem fra ? Nei, Vand i Blodet ! » Det er nok det bedste, at jeg kommer hjem til mine Klokker igjen, « 1) uagtet de rigtignok ikke altid ringe, som jeg ønskede det. Det er gaaet igjennem mit Floved, om jeg ikke skulde blive her en Uge endnu og lade Dresdner-Turen fare ! Men Anthon mener, at jeg ligesaa meget trænger til nogen Opmuntring som til Badene ; hvor megen Opmuntring det nu vil blive vil Tiden vise. Jeg veed, at Du vil sige, at jeg jo godt kan blive her en Uge til, og alligevel tage til Dresden, men deels nænner jeg det ikke for Anthon's Skyld, der meget ønsker at være sammen med sine Børn i Ferietiden, og deels vil jeg heller ikke komme saa sildig hjem, uagtet, det er stygt at sige det — men jeg er næsten angst for at komme hjem, og dog kan jeg ikke undvære at komme hjem saa snart som muligt; min Længsel driver mig til Hjemmet paa samme Tid, som min Frygt for Hjemmet gjør, at jeg ønskede at blive borte for stedse. Det Theater ! det Theater!

Fra det Heibergske Hjem

24

Har Du læst noget af den svenske Digter Runeberg ? 2) Baroness Dyben sætter ham saa høit. Hun fortalte mig, at hans Digte, som for det meste alle gaae ud paa at skildre Krigen med Rusland og Finlands Overgivelse, ere forbudte af Keiseren af Rusland. Da Keiseren erfarede, at hans Digte slog saa dybe Rødder hos Folket, kaldte han ham til sig til Petersborg, og spurgte ham om han vidste at han var russisk Undersaat ? Han sagde ham nu, at han ikke ønskede, at han gav noget ud i Trykken, og dermed maatte han lade sig nøie og gaae. Siden har han skrevet Digte, men som kun var at faa ved Bekjendtskab og i Afskrifter, den Ene

gjorde en Afskrift og den Anden en anden og saaledes vare hans Digtes. 397dog læste af hundrede og hundrede, men for et Aarstid siden havde en Blad-Redacteur den Uforskommenhed at lade et af Digtene trykke i sit Blad, og nu kom der øieblikkelig en saadan Paamindelse til Runeberg fra Ruslands Side, at han nu har besluttet ikke oftere heller paa denne Maade at udsætte sig for Fare, men virkelig ikke lade noget Menneske see en Tøddel af hans Haand. Han er Præst og skal elske Finland saa lidenskabelig, at han siger, at det er ham umuligt at leve andet Steds end der. Jeg kan bedre høre op at skrive end leve andet Steds paa Jorden end i Finland, har han yttret. Jeg synes, at det er en ganske tragisk Historie, maaskee Du alt kjender den, for mig var den ny og interessant. Baronessen har lovet at sende mig et af hans Digte, som hun har med her ved Badet.

Du siger, at Du er forfalden til at gaae sildig i Seng, og at det især er Jupiter, der forfører Dig. Ja Jupiter, den Skalk, har forført saa mange, hvorfor da ikke Dig ? Det glæder mig, at Du nu har emanciperet Dig af hans Herredømme og overgivet Dig til Svanen. Jeg kjender lykkeligviis dette Stjernebillede og skal nok lede det op paa Himlen, inden jeg gaaer i Seng om Aftenen ; længe vil jeg dog ikke stirre paa det, thi saa falder jeg i Tanker, og jeg vilde ønske, at jeg kunde hænge en stor Hængelaas for min Tanke-Dør, thi begynder de først at marschere ud, saa kan jeg ikke sove, og saa er Hundrede og et ude, som man siger. Tak fordi Du siger, at Du ofte tænker paa mig og at Du samtykker i, at Dit Billede staar bag ved min Stol, uagtet det ikke er det Sted, hvor jeg helst vil have Dig; det er for megen Høflighed og det er ikke Høflighed jeg meest trænger til. Lad mig see, at Du til trods for Dine mange Forretninger og Beskjæftigelser giver Dig fremdeles Tid til at tænke venligt og godt paa Din fraværende Hustru. Dine venlige Ord og Tanker ere ikke spildte paa en utaknemlig, men de blive alle bevarede i et taknemligt Sind. Og nu, min kjære Ven, Farvel for denne Gang. Jegs. 398skriver atter snart til Dig, uagtet jeg ingen Gjensvar kan vente før i Dresden. » Verzeih dem Freund, der sich nun von Dir wendet, und still in sich zurücker kehrt. « (Goethes Abschied). 1)

24*

Din
Hanne.